

terram exponat Catholicis occupandam, qui eam exter-

Cruce signati ad exterminationem hereticorum, gaudent pri-

§. 4. Catholici vero, qui crucis assumpto charactere ad

Ibi ponitur poena credentium, receptatorum, & defendentium

§. 5. Credentes b præterea, receptatores, defensores,

Et in similibus idem præcipimus observari.

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

Nullus debet sibi officium prædicandi assumere, nisi super

se, vel per alios idoneos visitent: qui etiam debent, si hoc

§. 7. Adjudicimus insuper, ut quilibet Archiepiscopus, vel

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

§. 8. Volumus b igitur & mandamus, & in virtute obedi-

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

Episcopus negligens in hæresi persequenda, a dignitate

§. 1. Si qui autem de prædictis, postquam fuerint depre-

Liberantur ab omni obligatione, qui hereticis tenebantur

Abolutos a se noverint a debito fidelitatis hominii, &

TITULUS VIII. DE SCHISMATICIS, ET ORDINATIONIS AB EIS.

Irrite sunt ordinationes, beneficiorum collationes, & Eccle-

Quod a prædecessore nostro: (& inf. r.) Ordinationes

Ordinatis ab eis, irritas esse censemus: adicientes,

Ut qui dignitates Ecclesiasticas, seu beneficia per dictos

Ordinatus a Schismatico, ab officio est repellendus, nisi probes

Innocentius III. Bisuntin. Archiepiscopo. [an. 1213.]

Fraternitati d tuæ: (& inf. r.) Priorem, quem a Schif-

TITULUS IX. DE APOSTATIS, ET REITERANTIBUS BAPTISMA.

Clericus, qui dimisso habitu & tonsura immiser se enormi-

Præterea e Clerici, qui relicto ordine Clericali, & ha-

Si crimen Acolyths, qui rebaptizanti praeiit ministerium,

a Vid. B. Thom. 2. 2. q. 12. art. 2. & Alphonsum Castr. l. 2.

a C. 3. eod. tit. in 1. comp. & post post Conc. Lat. part. 26. c. 1.

Idem Abbati S. Genovesa (an. 1180. Rome.)

EX literarum b tuarum tenore perpendimus, quod quidam

quod ad superiores ordines promovendi, [si publicum est,

[1] Asitit huic autem sacrilegio adolescens quidam hinc ut

Infamatus de Apostasia compellitur se purgare.

Innocentius III. (an. 1210.)

Tua e Fraternitati: (& infra.) Super secundo articulo

Quidam (sicut accepimus) qui ad sacri undam baptis-

[1] Fel. nem. pp. Innocentio est, innovantes.]

Innocentius III. Bisuntin. Archiepiscopo. [an. 1213.]

Fraternitati d tuæ: (& inf. r.) Priorem, quem a Schif-

Apostata incarcerari, & affligi possunt, ut habitum reassu-

Honorius III. Archiepiscopo Turonen. [an. 1224.]

Nobis i expetit tua Fratris. edoceri, quid de Apo-

Ad quod tibi breviter respond. quod tales (si volueris)

Monachus in apostasia ordinatus, non potest sine dispensa-

a C. 3. eod. tit. in 1. comp. & post post Conc. Lat. part. 26. c. 1.

Consultationi a tua breviter respondemus, quod Monachus aliquem sacrum ordinem in apostasia recipiens, quantumlibet suo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit poenitentiam, absque dispensatione Rom. Pontificis ministrare non poterit in ordine sic suscepto.

TITULUS X. DE HIS, QUI FILIOS OCCIDERUNT. CAP. I.

Mulier occidens sponte filium, debet perpetuo in monasterio poenitere, si tamen timeatur de innocentia, datur, vel saltem non denegatur sibi licentia nubendi.

Alexander III. Tornacen. Episcopo. (an. 1180.) Veniens b ad nos M. mulier lacrymabili nobis confessione monstravit, quod cum de quodam filium genuisset, & ille sibi saepe turgido vultu improperasset, quod filius ejus non esset, ipsa iracundia calore ducta, eundem filium interfecit: [& inf. 1] Mandamur quatenus eam labores inducere, ut ad aliquod monasterium transeat, in quo peccata sua perpetua poenitentia depleat. Si autem (repugnante carnis fragilitate) ad hoc induci noluerit, ei licentiam in Domino nubendi tribuas: quia tutius nobis videtur, ut in Domino nubat uni soli, quam inhoneste multos admittat.

[1 Quo comperto Comes Flandrensis, eam totam terram usque ad septennium abjurare coegit, nisi de nostra licentia remaneret. Cumque se nostro aspectui presentasset, & quod cum crucem accepisset Hierosolymam profectura nobis asseruisset, & nos eam, quia in partibus illis presentia sua non posset esse utilis, sed damnosa, a Hierosolymitano itinere revocantes, ipsam f. r. duximus remittendam: presentium tibi auct.]

CAP. II. Mulier occidens filium, propter hoc a viro separari non debet, sed alia poenitentia sibi imponitur.

Lucius III. Parisien. Episcopo. (an. 1181.) Intelleximus c, quod M. mulier filiam parvam furore accensa diabolico jugulavit: propter quod Dominus ferre maritum ejus, & ipsam compulit abjurare. Quia vero illam alios habere filios intimasti: mandamus, quatenus ita super hoc provideas, quod sui sceleris poenam luat, & saluti ejus, ac filiorum per tuam providentiam consulatur: & non obstante juramento, quod a viro dicitur dominus proponitur extorsisse, eam (sicut expedire videris) eidem viro restituas, ita quod filios suos libere possit, & pacifice gubernare.

CAP. III. Se summat, ponens poenitentiam parentum, circa quos pueri reperuntur oppressi.

Idem. De infantibus d autem, qui mortui reperiuntur cum patre & matre, & non apparet, utrum a patre, vel a matre oppressi sint ipsi, vel suffocati, vel propria morte defuncti, non debent inde securi esse parentes, nec (etiam) sine poena: sed tamen consideratio debet esse pietatis, ubi non voluntas, sed eventus, mortis causa fuerit, si autem eos e non latet, ipsos interfectores esse, scire debent se graviter deliquisse. Quidam autem poenitentiam trium annorum judicant esse debere, quorum unum peragant in pane & aqua.

a Vide pra alii Henricum Boich. & Hostien. praecedenti c. citatum. b Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 12. vid. Host. hic in summa. c Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 50. c. 25. d Cap. un. eod. tit. in 2. compil. e Vox, eos, deest in quibusdam exemplaribus.

TITULUS XI. DE INFANTIBUS a, ET LANGUIDIS EXPOSITIS. CAP. UN.

Infans expositus a patre, vel alio eo consentiente, vel ratum habente, hoc ipso a patria potestate liberatur. Idem in seruo, & liberto, qui ob praedictam causam liberatur a dominica potestate. Et idem juris est in praedictis languidis cujuscuque aetatis sic expositis, vel si eis alimenta denegantur: hi tamen, qui praedictis alimenta praestiterint, nullum jus in eis acquirunt.

Gregorius IX. (an. 1136.) Si a patre, sive ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatur. Nam b & hoc casu in ingenuitatem libertus, & servus in libertatem eripitur, quod & de praedictis cujuscuque aetatis languidis, si expositi fuerint, vel si alicui eorum alimenta impie denegari contigerit, est dicendum. Sane qui hos suscipiunt, non possunt propter hoc in eorum personis jus aliquod vindicare.

TITULUS XII. DE HOMICIDIO VOLUNTARIO, VEL CASUALI. CAP. I.

Homicida incorrigibilis debet deponi, & tradi curiae seculari, ut moriatur.

In Exodo. d Si quis per industriam c occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo evelles eum, ut moriatur.

CAP. II. Ponit poenitentiam occidentis latronem, cum se poterat aliter liberare: si vero aliter liberare se non poterat, non tenetur agere poenitentiam, nisi ad cautelam.

Ex Poenitentiali Romano. Interfecisti furem aut latronem, ubi comprehendi poterat absque occisione: quia ad imaginem Dei creatus est, 40. dies non intres Ecclesiam, & lanea veste indutus, ab escis, & potibus, qui interditi sunt, & a thoro, gladio, & equitatu, per illos supradictos dies abstinere. In tertia autem & quinta feria, & Sabbatho, aliquo genere leguminum, vel oleribus, pomis, & parvis pisciculis, cum mediocri cervisia utere temperate. Si autem sine odii meditatione, te tuaque liberando, hujusmodi diabolici membra interfecisti (secundum indulgentiam dico, propter imaginem Dei) si aliquid jejunare volueris, bonum est tibi: & elemosinam fac largiter. Si Presbyter eadem f fecerit, non deponatur: tamen quamdiu vivit, g poenitentiam agat.

CAP. III. Non occiditur fur diurnus sine culpa, sed nocturnus scilicet. Augustinus super Exodo.

SI perfodiens b inventus fuerit fur, & percussus mortuus fuerit, non est illi homicidium imputandum. Si autem oriatur Sol super eum, reus erit. intelligitur ergo non pertinere ad eum homicidium, si fur nocturnus occidatur: si autem diurnus fuerit, ad homicidium pertinere. Hoc est enim quod ait: si oriatur Sol super eum, &c. quia poterat discernere, quod ad furandum, non ad occidendum venisset: & ideo non debet occidi. Hoc

a In Cod. Barb. de infantibus languidis, vel expositis. b In Cod. Barb. Nam etiam in hoc casu, &c. c Vid. Conc. Trid. sess. 14. de reform. c. 7. d Exod. 21. e Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. praeter Ant. Butr. & alios, vide Guid. Pap. decis. 121. incipit in Camera. f vid. Bernard. Diaz. in pract. crim. can. c. 88. g vivat. h Cap. 5. eod. tit. in 1. comp.

Hoc etiam in antiquis legibus secularibus (quibus ista est antiquior) invenitur, impune scilicet occidi nocturnum furem quoquo modo: diurnum autem, si se telo defenderit: jam enim plus est, quam fur.

CAP. IV. Sub generali pollicitatione, seu promissione, etiam jurata, non venit illicitum.

Hieronimus. a Cum juramento b pollicitus est Herodes saltatrici dare quodcumque postulasset ab eo; si ob jusjurandum fecisse se dicat, si patris matrisve interitum postulasset, facturus esset, an non? quod ergo in suis repudiaturus fuit, contemnere debuit in Propheta.

CAP. V. Homicida est, qui facit, vel dat sortilegia, vel venena sterilis.

Ex Concilio Guarnacien. c SI aliquis causa explenda libidinis, vel odii meditatione, homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, ut homicida teneatur. d

CAP. VI. In poenitentia imponenda Judex debet attendere circumstantias, ex quibus augetur, vel minuitur delictum. h. d. usque ad §. Illi autem.

Alexander III. Exonien. e Episcopo. (an. 1180.) Sicut f dignum: (& inf. 1) Sane cum vir discretus existas, plenius nosti, quod in excessibus singulorum, non solum quantitas & qualitas delicti, sed aetas, scientia, sexus, atque conditio delinquentis sunt attendenda: & non solum secundum praedicta, sed secundum locum & tempus, quo delictum committitur, unicuique poenitentia debet indici: cum idem excessus magis sit in uno, quam in alio puniendus.

[1 Est & omni rationi consentaneum, graves, & difficiles quaestiones ad examen Apostolicae sedis deferri: ita etiam ex ministerio nobis sollicitudinis imminet easdem quaestiones ut nobis Deus dederit solvere, & singulis a nobis consilium postulantes respondere: ut providentia Rom. Ecclesiae, quae ubique terrarum Domino disponente obtinet principatum, quaestiones solvantur, & removeatur ambiguitas de eisdem singulorum. Licet autem super quaestionibus, quam nobis tua discretio solvendas direxit, te non dubitemus providum, & circumspicuum existere: cogimur tamen ex susceptae servitutis ministerio juxta discretionem, & providentiam nostram tibi exinde respondere.]

Socius homicidam animo occidendi, licet non apponat manum, si tamen ex sua causa mors secuta est, tenetur fere pari poena cum homicida. Hoc dicit usque ad §. Illi etiam. Abbas Sic. §. 1. Illi autem g, qui animo occidendi, feriendi, aut capiendi illum sanctum, & reverendum virum quondam Cantuar. Archiep. citra manuum injectionem se fatentur venisse, si de illa captione mors ejus secuta fuisset, pari poenitentia, vel fere pari existerent puniendi.

Qui sociat homicidam tantum animo prohibendi, ne impediatur, tenetur paulo minori poena. h. d. usque ad §. qui vero. §. 2. Illi etiam, qui non ut ferirent, sed ut percussoribus opem ferrent, si forte per aliorum violentiam impediuntur, paulo minori debent poena mulctari: quia cum scriptum sit: Qui potuit hominem liberare a morte, & non liberavit, cum occidit: constat ab homicidii reatu immunes non esse, qui occisoribus opem contra alios praestare venerunt: nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori a defuit obviare.

a Super Matthaeum, c. 14. refert Burch. l. 11. decret. cap. 16. 170 p. 12. c. 73. b Cap. 6. eod. tit. in 1. comp. c Guarnacien. sed Burch. l. 17. decr. c. 57. tribuit Conc. Vvorm. c. 30. habetur cap. 13. eod. tit. in 1. compil. d tenetur. e Exonien. f Cap. 7. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 35. cap. 1. g Ut sequentia aperius intelligantur, observandum est Thomam Cantuarien. Archiepisc. circa annum 1171. sub Alexand. III. crudeliter occisum.

Inciens alium ad homicidium, mitius punitur quam homicida: secus autem, si incitavit ad certum homicidium: nam eo securo, tenetur ut homicida. h. d. usque ad §. Hi quoque.

§. 3. Qui vero se afferunt animum Regis inflammasse ad odium, unde homicidium fuit secutum; dure & aspere, sed non ita severe sunt puniendi, nisi forte Regem ipsum ad illud homicidium suis suggestionibus provocassent.

Custodientes sarcinas occidentium, scientes eos esse sicarios, non sunt immunes a poena homicidii. hoc dicit usque ad §. Eos insuper. Abbas.

§. 4. Hi quoque non sunt b a culpa liberi, nec a poena debent esse immunes, qui licet fuerint illius machinationis ignari, tamen eis, quos sicarios esse sciebant, in sarcinis custodiendis ministerium praebuerunt.

Occupans bona occisi, non per hoc tenetur de homicidio: & non sufficit occupanti, quod erogat illa pauperibus, cum poterit restituere eis, quorum constat fuisse. hoc dicit usque ad §. Illis praeterea. Abbas.

§. 5. Eos insuper, qui dicuntur illius sancti viri, & suorum post mortem ejus spolia occupasse, si nihil aliud in tanto facinore commiserunt, a poena mortis ejus arbitramur esse immunes: sed quae occupantur, eis, quorum fuerunt, tenentur in integrum restituere, si habent in facultatibus unde possint ea reddere: & ipsi ex hoc moderata est poenitentia injungenda: quia licet quaedam ex his, quae occupaverunt, fateantur se pauperibus erogasse, non tamen aliena, cum ipsa potuissent eis, quorum fuerint e, restituere, debuerunt pauperibus erogare.

Participantes interfectoribus in excommunicatione, diversimode puniuntur, juxta modum participationis. h. dicit usque ad §. Clericos. Abbas.

§. 6. Illis praeterea, qui sola excommunicatorum participatione se reos esse cognoscunt, considerata temporis mora, quo in eadem nequitia perdurarunt, & inquisito, si eis timore, vel affectione communicaverint scienter, vel ignoranter, est poenitentia indicenda.

In isto §. usque ad fin. ponitur poenitentia Clericorum praesentium praedictae morti auxilium, consilium, vel favorem. hoc dicit Abbas Siculus.

§. 7. Clericos autem d, quos constat armatos interfuisse tanto facinori, & illos, qui consilium dederunt, ut sanctus e vir caperetur, perpetuo non solum ab altaris ministerio deponendos censemus, sed etiam quod in Ecclesiis nullo unquam tempore lectiones legant, vel responsoria in choro separatim cantent: sed in Psalmis apud Deum de commisso fatagant veniam impetrare: insuper in districto claustrum Monachorum, vel Canonicorum regularium (si fieri potest) sunt recludendi, ita quod usque ad septennium, vel quinquennium debeant ab Ecclesiarum introitu coerceri.

CAP. VII. Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam relictam, si non adhibuit diligentiam, quam debuit.

Idem. (an. 1180.) Presbyterum f, qui quendam puerum intuitu disciplinae percussit in capite, cum post paucos dies exspirasset, tam ab omni altaris ministerio debes perpetuo removere, quam ab officio Sacerdotali deponere, si ex ipsa percussione interit, vel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noscitur exspirasse.

CAP. a Hic in plerisque Cod. adest distinctio, non: quam abesse oportere & sententia hujus loci, & vetera indicant exemplaria. b fuerunt. c fuerunt. d Vid. Bernard. Diaz. in pract. crimin. can. cap. 88. e distinctio: f Cap. 8. eod. tit. in 1. comp. g Conc. Lat. part. 26. c. 7.